

MIL MALNOMS ALCOIANS (1850-1950)

Josep TORMO COLOMINA

Dedicat al meu besavi matern, Salvador Colomina Soler, «El Tio Roig»¹, a la meua besàvia materna, Teresa Pastor Pérez, «Teresa la dels Caragols»², al meu avi patern, Josep Tormo Tormo, «Pep Guixa», i a mon pare, Josep Tormo Rico, «El Fideuero»³.

El present treball és, de fet, un extracte d'un extens recull de més de dos mil cinc-cents malnoms, en el qual han col·laborat una vintena d'alcoians, la major part d'ells jubilats, entre els quals vull agrair en gran manera la col·laboració de Josep Torró Santoja i Rafael Sellés Tormo, i molt especialment, la de mon pare, Josep Tormo Rico (nat a Alcoi, en 1913), a qui dec la meitat de tot el material que tinc agavellat.

Reste molt agraït a Jordi Colomina i Castanyer per haver-me esperonat a confeccionar aquest treball i per les indicacions i recomanacions formulades.

No seria just ometre les aportacions valuoses de Joan Valls Jordà, Roser Colomer Nadal, Guadalupe Colomina Guillem, Pep Frasés Vaello, Joan Lluís Corbí Reig, Lupe Tormo Colomina, Rafael Llàcer Peiró, Laura López Torregrosa, Antoni Sempere Llopis, Juli Sanz Carbonell, Regina Garcia Pla, Josep Garcia Jordà, Regina Pla Guerrero, Mercé Sempere Arques i Josep Pastor Torregrosa.

Com que una bona part dels informants són nats a primeries del present segle i, a més, la premsa i publicacions locals són explícites en fer referència a alcoians ja pretèrits, del present o passat segle, en rigor, haig de titular el treball així (1850-1950), car tampoc he recollit els malnoms de la gent nascuda després de 1950, quan, a més a més, la crisi dels malnoms començava a fer-se evident, especialment a les ciutats, on els fills ja no han heretat el malnom tradicional dels pares, avis o besavis.

Té molta raó EMILI CASANOVA quan diu que «la capacitat generadora de malnoms segueix vivíssima perquè és part de l'essència de l'home: els escolars o jòvens trauen o creen encara malnoms. El que ocorre és que el malnom no qualla, no es fa general, sinó que es manté en cercles.

---

(1) Era ros.

(2) Tenia els cabells arrißats i molt rulls.

(3) Fabricava fideus en casa. També conegut com «el Vaquero/Vaqueret de la Cova Santa», perquè els pares tenien una vaqueria en el carrer així anomenat.

socials reduïts, en grups generacionals o professionals»⁴. O en el cas de la ciutat d'Alcoi, en les fàbriques i tallers, i també en les filaes o comparses de moros i cristians.

Tanmateix, contràriament a la resta de les ciutats, on el malnom de domini públic, conegut per tots, ha desaparegut ja fa molt de temps, per raons evidents que justifiquen la seua absència a la gran ciutat, no ha estat pas així a la ciutat d'Alcoi⁵.

Tot i que, a hores d'ara, Alcoi és una ciutat de prop de setanta mil habitants, a la nostra ciutat «ens coneixem tots», com diu l'expressió popular que corre de boca en boca pel nostre poble. Això, fa, sens dubte, que malgrat el nombre tan alt d'habitants i l'ambient semicapitalf de ciutat industrial que es respira, el malnom es conserve encara amb tota la frescor, encara que va perdre a poc a poc l'originalitat, la puresa i la gràcia que la saviesa popular mantenia encara a finals del segle passat i primeries del present.

Un detall digne d'esment que mostra, sens dubte, la vigència que té encara avui el renom a la nostra ciutat, és el recurs que se'n fa per a alguns anuncis d'obituari a través de la premsa i la ràdio local. Si més no, darrerament es va donar a conèixer pels mitjans de comunicació local la defunció dels alcoians Sr. Jordi Olcina Colomina, «Mallol el Soldador», Sr. Miquel Payà Llopis, «Milo», i el Sr. Manuel Tomàs Oltra, «Mota», que és, realment, com eren coneguts a la nostra ciutat.

Com he dit anteriorment, a Alcoi «ens coneixem tots», encara que siga una gran ciutat industrial, i per tant tothom sap qui és *Quico l'Alt*⁶, *Regolí*, *Manotes*⁷, *Farra*⁸, *El Melero*⁹, *El Pansit*¹⁰, *Celleta*¹¹, *Sou*¹², *Els Pasqualets*¹³, *Barretes*¹⁴, *Escaló*¹⁵, *Fòia*¹⁶, *Llesca*¹⁷, *Pixum*¹⁸, *Els Barxellels*¹⁹, *Els Nàssios*²⁰, *El Sarguero*²¹, *Papatxi*²², *El Reiet*²³, *El Xato la Via*²⁴, o *El Vaqueret*²⁵.

De la mateixa manera que la gent de mitjana edat i de la tercera edat encara recorden ben bé a *Samarita*²⁶, *El Tio Caram*²⁷, *El Tio Furgaes*²⁸, *Galindo*, *El Tio La Glòria*²⁹, *Toni el Rei*³⁰, *El*

---

(4) Emili Casanova. «Sobre els malnoms d'Agullent». *Xè Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica*, València, 1985.

(5) Una de les vint ciutats més importants d'Espanya entre finals del segle passat i primer terç de l'actual.

(6) Era molt alt.

(7) Era grandot i tenia unes mans enormes.

(8) Potser li agradava molt la xala.

(9) Venia mel.

(10) Era eixut de carn.

(11) Tenia una cella peculiar.

(12) Era el primer en anar a cobrar el sou en la fundició on treballava i sempre en parlava.

(13) A partir del cognom Pascual.

(14) Se li va disparar l'escopeta de cacera i li va produir un tall en el maxil·lar inferior.

(15) En l'escala de la seua fàbrica hi havia un escaló més alt que la resta.

(16) El rebesavi era masover de la Foia de Valor abans de venir a la ciutat. És, potser, el malnom més antic que es conserva a Alcoi.

(17) Era un home molt gros. És una ironia.

(18) Origen desconegut.

(19) Els amos del molí de paper situat a la partida de Barxellet.

(20) La família de Nàssio —Ignaci— famós jugador de «l'Alcoyano».

(21) Originari del caseriu de La Sarga, Xixona.

(22) Sempre deia «Papa xic», en comptes de «Menja xiquet».

(23) Es criava molt menut i li semblava a eixe ocell, el pit-roig.

(24) Era camús i vivia on està la Via del Tren.

(25) Son pare tenia una vaqueria a la partida del Molinar.

(26) Diuen que per haver viscut a la partida de Samancot.

(27) Sempre deia «Caram!».

Melosso³¹, Quaranta³², Mona³³, El Tio Graella, Polaina³⁴, Gafarró³⁵, El Tio Bamba³⁶, Les Mananes³⁷, El Mèlgo³⁸, Mossén Seré³⁹, Abaito⁴⁰ o Laura la Torratèra⁴¹.

Però allò que és innegable és que la gent jove, menor de trenta anys, no coneix ja a aquestos alcoians de fa mig segle, i tenen dificultat en identificar pel malnom els alcoians als quals es refereixen en la conversa les persones majors. ¿S'ha produït un tall en el sistema? MOREU-REY pensa que sí: «És evident que amb la metamorfosi d'un tipus de societat, ha de transformar-se paral·lelament l'esquema nominatiu que la caracteritza»^{41bis}.

Potser fóra interessant comentar, si més no, un parell de fenòmens que es produeixen dins del sistema del malnom alcoià.

En primer lloc tenim l'ús del castellà per tal de ridiculitzar, emfatitzar o magnificar una característica personal o un fet episòdic: *La Niña de los quince abrilés*⁴², *Carita de porcelana*⁴³, *Vista Alegre*⁴⁴, *Las Señoritas NO-DO*⁴⁵, *Saltapuentes*⁴⁶, *El Draperito de Alcoy*⁴⁷, *La Doble Fea*⁴⁸, *Dientes de Oro*⁴⁹, *El Cristiano*⁵⁰, *Oreja*⁵¹, *Gatito Limpio*⁵², *La Máscara Roja*⁵³, *Ojitos*⁵⁴, *La Niña de los millones*⁵⁵, *Fatiga*⁵⁶, *Saltacorrales*⁵⁷, *Ojos Bellos*⁵⁸, *La Niña de la estación*⁵⁹, *La Reforma*

-
- (28) Era molt manyós i tenia una botiga on apanyava de tot.
- (29) Potser per la barreja d'artícles de segona mà que tenia a la seua botiga i que semblava la «glòria» de les festes de moros i cristians d'Alcoi quan desfilen representants de totes les comparses, un de cada, tot formant una barreja multicolor.
- (30) Era un bon jugador de cartes i home molt enèrgic. Quan seia a la cadira per a fer una partida solia dir: «Xe, senteu-se! A qué sóc jo el rei!».
- (31) Pel seu parlar melós.
- (32) Per haver encertat, en una ocasió, el pes d'un fardell de mercaderia que pesava quaranta quilos.
- (33) Ho semblava quan s'emponava a la porta de l'hostal per a prendre el sol.
- (34) Son pare portava polaines de cuir quan anava de cacera.
- (35) Era molt menut de xicotet i semblava un ocellet.
- (36) Tenia la cara redona semblant a una bamba.
- (37) Diuen que per no poder pronunciar bé la «ny». Eren unes germanes que eren curanderes.
- (38) D'origen desconegut.
- (39) Volia ser capellà i no ho va aconseguir. Va discutir amb un bisbe mentre estava al seminari i l'alcoià li digué «mossén seré» i el bisbe li va replicar «no seràs». Els amics continuaren fent-li burla «ja no seràs mossén» i ell responia sempre «mossén seré!».
- (40) Torero alcoià de cognom Abad.
- (41) De la família dels Torratèros d'Alcoi. Venia cacaus torrats i dolços a la seua «Confiteria El Quiosco» de Leopoldo Gadea.
- (41bis) Enric Moreu-Rey. *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*. Barcelona, 1981.
- (42) Sempre deia que tenia quinze anys i d'ahí no passava.
- (43) Tenia la cara tan fina que semblava una xica.
- (44) Estava tresullat, és a dir, guerx.
- (45) Estaven «al alcance de todos los españoles».
- (46) Es va tirar des del Pont de Cristina i no es va matar, perquè es va quedar enganxat en un arbre que hi havia sota el pont.
- (47) Comprava drap vell de forma ambulant per tota la ciutat.
- (48) Era molt lletja.
- (49) Tenia la dentadura postissa.
- (50) Era ateu.
- (51) Tenia les orelles molt grans.
- (52) Un rodamón que es neteja i renta sovint.
- (53) Una modista que anava sempre molt 'història(da)', empolainada i amb els cabells rojos.
- (54) Tenia uns ulls molt petits.
- (55) El seu marit és un dels més rics d'Alcoi igual que son pare que també ho és.

*Agraria*⁶⁰, *La Boniqueta*⁶¹. El nombre dels malnoms pertanyents a aquest subgrup no arriba, però, al cinc per cent del total del recull de malnoms alcoians.

D'altra banda tenim allò que, una mica convencionalment, podríem anomenar «unitat antropològica binària», formada per el prenom o nom de font i el malnom en qüestió. Tot i que puga trobar-se també en altres comunitats més petites, serà en una ciutat com Alcoi on estiga el seu ús i abús més justificat. Efectivament, en una societat compacta, tancada, orogràficament aïllada, però amb una intensa inter-relació comunitària, on tothom es coneix, però, per contra, amb un altíssim nombre d'individus que formen eixa comunitat caldrà, per força, recórrer, a una combinació antroponímica per tal de distingir a una persona concreta i evitar ambigüitats.

Com que, a la nostra ciutat, els Josep, Rafel, Miquel, Jordi, Llauís, Vicent, Toni, etc., es troben per milers i també els cognoms Carbonell, Esteve, Gisbert, Monllor, Sempere, Torregrosa, etc., són col·lectius, i molt estesos, i no pertanyent només a uns pocs individus, caldrà, doncs, l'explicitació del malnom darrere del nom de font per poder distingir degudament a la persona en qüestió. Cal tenir en compte que d'una combinació onomàstica, tan corrent a la nostra ciutat, com Josep Carbonell, Rafael Sempere o Toni Gisbert, en poden ser portadors entre deu o dotze alcoians, pel cap baix.

Encara que la major part de les referides unitats binàries han estat deliberadament Q^7 meses per l'autor, en aquest treball, per manca d'espai i/o interès, i que sols apareixeran un centenar de casos concrets més o menys il·lustratius, sí que voldria, a tall d'exemple, fer un repàs als «Peps» —però no pas tots— que entren dins d'aquest subgrup i fer-los servir com a botó de mostra:

Pep l'Andalús, *Pep Bacora*⁶², *Pep el Beatet*, *Pep Calavera*, *Pep el Caminero*⁶³, *Pep el Carboner*⁶⁴, *Pep de Galta*, *Pep Gallina*⁶⁵, *Pep el Melero*⁶⁶, *Pep el Monesillo*⁶⁷, *Pep de l'Olivar*⁶⁸, *Pep de l'Ou*, *Pep el Pardalot*, *Pep el dels Quadros*, *Pep el Romero*, *Pep el Sapo*, *Pep Taranyina*, *Pep Taruc*⁶⁹, *Pep el de la Venta*, *Pep de la Volta /bòlta/*, *Pep Xaba*, *Pepe el de l'Aigua-llimó*⁷⁰, *Pepe Coc*⁷¹, *Pepe Estudio*⁷², *Pepe Pencia*⁷³, *Pepe el Pintat*⁷⁴, *Pepepillo*, *Pepet Bon dia a les dones de negre*⁷⁵, *Pepet el del Círcul*⁷⁶, *Pepet el Cubano*⁷⁷, *Pepet el Fundidor*⁷⁸, *Pepet Misèria*⁷⁹, *Pe-*

---

(56) Un xicot que sempre deia que estava cansat.

(57) Un que va saltar a torear al corral de la Plaça de Bous d'Alcoi.

(58) Era lleig però tenia els ulls blaus.

(59) Va parir al xiquet a l'estació, al baixar del tren.

(60) Una xica jove, masovera, que va venir a Alcoi d'un mas, a treballar a la ciutat, i es va modernitzar moltíssim i sempre anava molt ben vestida i elegant.

(61) Era molt bonica.

(62) Era un beneit.

(63) Va ser peó caminer.

(64) Venia carbó.

(65) Tenia unes manises amb un pollastret dibuixat en la façana de sa casa.

(66) Venia mel.

(67) Havia estat escolà de petit.

(68) Tenia el Mas de l'Olivar.

(69) Quan era petit el seu mestre d'escola el va agafar del cap i li va pegar contra la pissarra pintada a la paret i la va badar.

(70) En venia de forma ambulant.

(71) Venia carbó de coc.

(72) Propietari del negoci fotogràfic «Foto Estudio».

(73) Estava flac.

(74) Estava «pintat de pigota».

(75) Solia dir-ho quan trobava alguna dona vestida de dol.

(76) Era el cap de recepció del «Círcul» Industrial d'Alcoi.

*pico el Datilero*⁸⁰, *Pepico el Taronjo*, *Pepico el Xulo*,⁸¹ *Pepín el del Banc*⁸², *Pepín el Nyorero*⁸³, *Pepito l'Abogat*⁸⁴, *Pepito Bovaes*⁸⁵, *Pepito el de Ritmo*⁸⁶, *Pepito el Modisto*⁸⁷, *Pepito Sou*⁸⁸, *Pepillo*, *Pepiu*, *Pepiquet el Minyó*⁸⁹, *Pepo*, *Pebo*, *El Sinyo Pepe el Cuponero*⁹⁰, *El Sinyo Pepe el Sord*⁹¹, *El Tio Pep l'Algepser*⁹², *El Tio Pep el Belemero*⁹³, *El Tio Pep el Borrego*, *El Tio Pep de la Penella*⁹⁴, *El Tio Pep de la Puta*. I pel que fa a les dones: *Pepa Poc-trellat*⁹⁵, *Pepica la Cabota*⁹⁶, *La Pepicon*⁹⁷, *Pepiqueta la Baldavellona*⁹⁸, *Pepiqueta la Terelda (o Terel-la)*⁹⁹, etc.

Fenomen que es manifesta també en els casos de persones portadores d'alguna irregularitat física prou comuna en una gran ciutat. Com que el nombre de cecs, coixos, mancos, muts, sords, torts o xatos és relativament abundant, cal recórrer a la combinació binària per tal de distingir l'individu en qüestió. I així trobem *el Cego Bordera*, *el Coixo de l'Estació*, *El Coixo de la Llum*¹⁰⁰, *El Coixo de la Verge Maria*¹⁰¹, *El Manco del Calderón*¹⁰², *El Manco de Caramanxel*¹⁰³, *El Manco de l'Estafeta*¹⁰⁴, *El Mut el Betumero*¹⁰⁵, *El Mut de la Gaceta*¹⁰⁶, *El Sord Aracil*, *El Tort de l'Espina*, *El Tort de Mataix*¹⁰⁷, *El Tort de Motrás*, *El Tort de la Placeta les Eres*¹⁰⁸, *El Tort del Rural*¹⁰⁹, *El Tort del Tossal*¹¹⁰, *La Torta del Bambú*¹¹¹, *El Xato Botella*, *El Xato*

-
- (77) Va servir a la Guerra de Cuba.
(78) Treballava en una fundició.
(79) Era carnisser, potser era tacany.
(80) Venia dàtils.
(81) Ho era.
(82) Director d'un banc local.
(83) Venia nyores.
(84) El degà dels advocats alcoians.
(85) En fa moltes.
(86) Treballava a eixa botiga de vendre discos de música abans de «posar-se apart».
(87) El modisto més important que ha tingut Alcoi, i que ha treballat a París, per a Eva Perón, etc.
(88) De la família «Sou».
(89) Potser son pare o el seu avi se'n va anar a treballar a Barcelona.
(90) Era el repartidor dels cupons de regal «El Sobre de Oro».
(91) Estava una mica sord.
(92) Venia guix.
(93) Plantava i dirigia el famós Betlem de Tirisiti local, per Nadal, tradicional espectacle infantil de titelles.
(94) Tenia una penella prop d'Alcoi.
(95) Era una dona molt destrellatada.
(96) La dona de Cabot.
(97) Una donota de nom Pepica.
(98) La dona de Baldavelló.
(99) L'ama del Hostalet de Terel·la o de Terelda.
(100) Era un operador de la cambra d'un cinema local (que estava coix) i quan la cambra cinematogràfica tenia una avaria i el cine es quedava a les fosques, aleshores la gent cridava «Coixo, la llum!».
(101) Vivia en el carrer de la Verge Maria.
(102) Treballava al Cine Calderon.
(103) Tenia un baret al barri de Caramanxel.
(104) Feia l'acte de l'Estafeta en les Ambaixades de les festes de Moros i Cristians.
(105) Netejava sabates.
(106) Era el repartidor del periòdic local «La Gaceta de Levante».
(107) Treballava en la fàbrica de Mataix.
(108) Vivia a la Placeta de les Eres.
(109) Agent de la impopular Guàrdia Rural del segle passat.
(110) Vivia al barri del Tossal.
(111) Treballava al «Bambú», és a dir, a la fàbrica local de Papeleras Reunidas.

*l'Enguerí*¹¹², *El Xato l'Estrela*, *El Xato Moltó*, *El Xato Olcina*, *El Xato Rigores*¹¹³, *El Xato Viaplana*, etc.

Una altra característica, però aquesta potser comuna a tot l'àmbit de la nostra llengua, és el fet d'afegir el sufix *-et/-eta* a alguns malnoms heretats pels fills o filles del portador, especialment entre els renoms més consolidats. I així tenim que el fill del legendari *Tio Bamba és Bambeta*, el fill del popular *Tio Furgaes era Furgaetes*, i que el fill del conegut *Sarguero és El Sargueret*, etc.

Potser fora interessant indicar que els fills de les persones més importants o notòries de la ciutat solen ser anomenades de la manera següent: *El Fill de Botella Asensi*¹¹⁴, *Pepiquet el fill de Donya Amàlia*¹¹⁵, *El Fill de Miquel Payà*¹¹⁶, *La Filla de l'Ambaixador*¹¹⁷, etc.

Es també digne d'esment el fet que la dona, en nombroses ocasions, pren el malnom propi del marit, encara que ella poguera tenir-ne un altre propi: *Carmen la Baila* (la dona d'*El Baile*), *Pepiqueta la Baldavellona* (la dona de *Baldavelló*), *La Buca* (la dona de *Buc*), *La Cotiua* (la dona de *Cotiu*), etc.

Les filles del portador del renom hereten, és clar, el malnom feminitzat, unes voltes en singular: *L'Albaita* (la filla d'*Abaito*), *Sarita la Carama* (la filla de *Caram*), etc., i altres voltes en plural: *Les Pansides* (les filles d'*El Pansit*), *Les Pixates* (les filles d'*El Pixat*), etc.

El malnom alcoià més antic, del que es té memòria, potser siga *El Blavet*, nom que li donaven el primitius habitants de la nostra vila al temut cabdill àrab *Al-Azraq*, que va morir a les portes d'Alcoi en 1276, i que segons la tradició tenia els ulls blaus, heretats de sa mare, que era cristiana.

Més tard, entre 1484 i 1521, trobem el cap dels agermanats alcoians, Llorenç Nadal, *Lo Mallorquí*, jueu convers vingut de Mallorca i instal·lat a Alcoi, on treballava d'abaixador, en la indústria tèxtil.

En 1568, esdevé el Robatori i Troballa de les Sagrades Formes, els fets del Jesuset del Miracle, important episodi local que ens forneix tres renoms d'aquella època: Joan Esteve, més conegut per *Joan l'aixà*; el llaurador alcoià artífex de la troballa. Joan Prats, *Cresol*, natural de Perpinyà i abaixador d'ofici, l'home acusat del robatori. I un altre personatge local anomenat *El Tullidet*.

Arriba el mes de Juliol de 1873, i, amb ell, els dramàtics successos del Petròlio, que tingueren lloc a la nostra ciutat, i que foren estudiats per Frederic Engels i d'altres historiadors i sociòlegs, per la importància d'aquest moviment internacionalista. Més de set-centes persones van ser encasades, i, segons ens diu els catedràtic d'història En Josep Boluda¹¹⁸, quasi tots els encasats figuren als registres oficials de la Fiscalia Municipal amb llur nom de font, cognoms i malnom corresponent, (Camilo Pascual Guillem «Cagó», Francisco Reig López «Pedreñera», Vicente Baldo Llorens «Pastoret», Francisco Grau Sempere «Boñítol», etc.), detall molt important que posa de relleu la pèrdua progressiva del malnom; perquè si en temps del batle Agustí Alborns «Pelletes» (l'any 1873), que va morir rossegat per terra, a mans dels amotinats, gairebé tots els alcoians tenien malnom —entre un seixanta i un vuitanta per cent?— i a primeries de segle aquesta xifra podria arribar a un trenta o un quaranta per cent, en l'actualitat, els alcoians posseïdors d'un malnom digam-ne «de domini públic», no arribarà, ben segur, al cinc per cent del total de la població.

(112) Treballava a la fàbrica de «L'Enguerí».

(113) Era un home molt enèrgic.

(114) Joan Botella Asensi va ser Ministre de Justícia de la República Espanyola i el seu germà Evarist va ser batlle d'Alcoi.

(115) Donya Amàlia Garcia, que regentava una casa d'orfes local, era una senyora molt admirada i respectada.

(116) Miquel Payà era, a més d'un conegut industrial local, el Marqués de Sant Jordi d'Alcoi.

(117) Una tal Teresa Gisbert, filla del conegut ambaixador de les Festes de Moros i Cristians d'Alcoi (i membre de la Junta de Festes) Vicent Gisbert, entre 1840 i 1850 aprox.

(118) Josep Boluda. «Fiesta para todos en 1876». Revista de Festes. Alcoi, 1966.

Com que el present treball és de fet un extracte, el noms dels oficis (més de tres-cents) han estat reduïts a la mínima expressió i per tant sols apareixeran els més interessants i/o curiosos.

Pel que fa a la relació que a continuació presentaré, i com que la meua informació a l'abast no em permet d'interpretar nombrosos renoms, he optat per reagrupar-los per ordre alfabètic, en comptes de recórrer a d'altres classificacions a l'ús, com ara la lògico-semàntica. Així, doncs, tan sols indicaré la interpretació dels renoms en els casos en què me l'han sabuda oferir els informants i col·laboradors, especialment les veus més interessants, curioses o intricades, car la manca d'espai no em permet d'estendre'm com caldria.

OBRES CONSULTADES

NOSTRA FESTA, Associació de Sant Jordi. Alcoi, 1982. Cinc volums.

REVISTA DE FESTES DE MOROS I CRISTIANS. Alcoi. (De 1940 a 1989).

PERIÒDIC CIUDAD. Alcoi. (De 1953 a 1989).

EPISODIOS ALCOYANOS DE LA GUERRA DE ESPAÑA 1936-1939, Alcoi. Rafael Coloma Payà. 1980.

VETERANOS DE LA FIESTA. Alcoi. Armand Santacreu Sirvent. 1976.

RELACIÓ DE MALNOMS ALCOIANS (1850-1950)

*L'Acordeón de Juanito*¹¹⁹, *L'Àfable*¹²⁰, *L'Africanet*¹²¹, *L'Àgüela de Ca Albors*, *L'Aiguat, Alfonso el Ramero*^{121 bis}, *L'Alicant*¹²², *Ambelló*¹²³, *Angelita la Pollastra*¹²⁴, *Angelita la Rèna*¹²⁵, *Anxova, L'Arginetet [-x-]*¹²⁶, *Arissona*¹²⁷, *Armonia la Parrona, Els Arpelles, L'Ateniense*¹²⁸, *Els Àgüelets*¹²⁹.

*El Bacorero*¹³⁰, *Baldavelló*¹³¹, *El Banyerut*¹³², *El Baradello*¹³³, *Barcella*¹³⁴, *Barrabàs, Barralet*¹³⁵, *Les Barranques*¹³⁶, *Barrilo, Basili el Manyà*¹³⁷, *Batistet d'Oliva*¹³⁸, *Bèla*¹³⁹, *Belaiño*¹⁴⁰,

(119) Es tracta d'un curiosíssim malnom d'ordre invertit, car la gent en comptes de dir-li «Juanito el de l'acordeón», quan actuava en emissions radiofòniques o alguna festa local, va començar a dir-li «l'acordeón de Juanito». És un clar paral·lelisme amb el conegut malnom de Muro del Comtat «L'Abogat de Senabre», el creador de les ambaixades de moros i cristians mureres, en comptes de «Senabre l'abogat» com també haguera estat més lògic.

(120) Tenia molt bon caràcter.

(121) A la germana li deien «Africana».

(121 bis) Treballava en les «rames» (tèxtil) estenent la roba al sol en el tirador o estricador.

(122) Sa mare era alacantina.

(123) Es molt bevedor.

(124) La dona d'El Pollastre.

(125) La dona del Rè.

(126) Va viure i es va criar a Buenos Aires.

(127) Tenia els cabells eriçonnats.

(128) Era ateu.

(129) Els amos de la «Confiteria Els Àgüelets».

(130) Era un bacorero, és a dir, un beneit.

(131) Era fuster i feia baldavellons.

(132) Era de Banyeres de Mariola.

(133) Originari de la Partida del Baradello.

(134) Era molt barceller, un xarraire de carrer.

(135) Era molt bevedor de café licor.

Bemòl¹⁴¹, Bequetes, El Berlandí, Bèrti¹⁴², La Besà¹⁴³, El Besat, La Betibò¹⁴⁴, El Biarut¹⁴⁵, Bigui¹⁴⁶, El Bilba¹⁴⁷, El Birro, El Blanet¹⁴⁸, El Blanquet, El Blau, Bocacànter¹⁴⁹, Bocaferro¹⁵⁰, Bocatorta, Bocatxòli, Bodega¹⁵¹, El Bòiro, Boixet¹⁵², El Borsa¹⁵³, Bony, Bordò¹⁵⁴, Borrellò¹⁵⁵, La Borrila, Els Borruixos, Botarrafel, La Botelleta¹⁵⁶, Botifarra¹⁵⁷, Botija¹⁵⁸, Bouet l'Ambaixador¹⁵⁹, La Botgeta¹⁶⁰, El Bretanyo, Bríssio, Bubello, Bufanúvols¹⁶¹, Bufapots, El Bufero¹⁶², Bugui¹⁶³, Butjaques.

Els Caballeros¹⁶⁴, Cabot, Cabraloca¹⁶⁵, Cacaucalent¹⁶⁶, El Cacique¹⁶⁷, El Cadisenyo¹⁶⁸, Caga-lla-olla, Caganxo, Cagastaques¹⁶⁹, Calandari, Calceti¹⁷⁰, Cama, Camal, Camallona, Camamuri, Camilo el Roig, Campana¹⁷¹, Els Campanars¹⁷², El Campaneret¹⁷³, Campanone, El Campello¹⁷⁴, Cançoneta¹⁷⁵, La Caneta¹⁷⁶, Canín¹⁷⁷, Cansalà, Cantalo, Canteret, Canyamó¹⁷⁸, Capçana,

(136) Les filles de Barranch.

(137) Un tal Enric Juan Càceres, manyà d'ofici.

(138) Un capellà originari d'Oliva anomenat Batiste.

(139) De xicotet solia pegar beles, curumbeles o tombarelles.

(140) Li duen «Bernardino» però de xicotet no sabia pronunciar-ho bé.

(141) Un músic de la 'Nova del Iris'.

(142) Futbolista dels anys 1930.

(143) La dona o germana d'El Besat.

(144) Una xica que li semblava molt a la Betibú, personatge de Walt Disney.

(145) Era originari de Biar.

(146) Estava 'biga', és a dir, un poc cegall.

(147) El Bilbaino perquè venia del Nord, encara que no pas de Bilbao.

(148) Tenia un caràcter i un parlar molt blanet.

(149) Tenia una boca molt grandota.

(150) Tenia la dentadura postissa d'or o argent.

(151) Era molt bevedor.

(152) Es criava molt menut de xicotet.

(153) Era una 'bolsa', és a dir, un babau.

(154) Futbolista dels anys 1930.

(155) Es criava molt menut.

(156) Una dona molt grossa de cognom Botella.

(157) Era molt bru.

(158) Era botijós, és a dir, quec.

(159) Era Ambaixador en les Festes de Moros i Cristians.

(160) Una dona molt baixeta i grosseta.

(161) Era un xicot molt alt i una miqueta excèntric.

(162) Era venedor ambulat de «bufes», és a dir, de globus de goma inflables.

(163) Una dona que ballava el bugui-bugui.

(164) Eren tractants de cavalls.

(165) Un xicon molt «alocat» i inquiet que feia moltes malifetes.

(166) Venia cacauc calents que torrava 'in situ'.

(167) Era president de quasi totes les societats i entitats alcoianes entre 1909 i 1939 aprox.

(168) Era Diego Fernández Montañés, conegut industrial, vingut a Alcoi des de Cadis, i fundador del Monte de Piedad d'Alcoi, el segle passat.

(169) Era molt menut i li semblava a eixe ocellet.

(170) Té una botiga on ven calcetins, peücs, roba interior, etc.

(171) El fill del campaner de l'Església de Santa Maria.

(172) Els amos de la «Confiteria El Campanar».

(173) Tocava les campanes de l'església de Santa Maria.

(174) L'aví era originari d'eixa vila.

(175) Sempre estava taral-larejant o cantant en veu baixeta.

*Capeta*¹⁷⁹, *Capellana*¹⁸⁰, *Capoll*, *Capollet*¹⁸¹, *Carabassa*, *Carabruta*¹⁸², *Caracollons*¹⁸³, *Caracrua*¹⁸⁴, *Caragol*, *Caramel-let*, *Carasses*¹⁸⁵, *La Carbonera*¹⁸⁶, *Carbonilla*, *Els Carmelos*¹⁸⁷, *Carmen la Socarrà*¹⁸⁸, *Carmensita la marquesa*, *Carota*, *Carpanta*¹⁸⁹, *Caputxo*, *Carracatèu*¹⁹⁰, *Carranxo*, *Carrasca*, *Carraspo*, *Carreró*, *La Carxana*¹⁹¹, *Els Casaquetes*¹⁹¹, *Cascall*, *Cascarra*¹⁹², *Castalleta*¹⁹³, *El Castellut*¹⁹⁴, *Castanya*, *El Castellano*¹⁹⁵, *Cata*, *Catarret*¹⁹⁶, *Catarro*, *Çatorreta*¹⁹⁷, *Catxupando*¹⁹⁸, *Catxutxa*, *Caüca*, *Cavalliste*, *Cavillos*, *Cavernera*¹⁹⁹, *Ceba*²⁰⁰, *Cementeri*, *La Centa*²⁰¹, *Cèntim*²⁰², *Cento el Bovo*²⁰³, *Els Centos*, *Cigarret*²⁰⁴, *Cigarro*, *Clàssico*²⁰⁵, *Clavellina*²⁰⁶, *Clenxa*²⁰⁷, *Cocot*²⁰⁸, *Cocotet*²⁰⁹, *Colau el Rull*, *Collomo*, *El Conde*, *Confetti*, *Conillet*²¹⁰, *Conseuet la de l'Oli*²¹¹, *Conxa la Gralla*²¹², *Conxa la Xaménga*, *Conxiu la Monocipala*²¹³, *Conxiuet*²¹⁴, *Copet*²¹⁵, *Còqui*²¹⁶, *Coratge el Cego*, *Corsana*, *El Cossaco*, *Cos-*

- (176) Una dona pública de primeries de segle, potser de cognom Canet.
- (177) Li deien «Juanín», però ell no podia pronunciar bé el seu nom, quan era xicotet i deia «Canín».
- (178) Era molt bevedor i sovint agafava un «canyamó». És a dir, una borratxera.
- (179) Dels darrers en portar-ne.
- (180) Li semblava a eixe ocell.
- (181) El fill de Capoll.
- (182) Era tintorer.
- (183) Era un caracollons, és a dir, un babau o beneit.
- (184) No li creixia la barba.
- (185) Solia fer-ne.
- (186) Famosa artista alcoiana de teatre i varieté; els pares tenien una carboneria.
- (187) A l'avi li deien «Carmelo» de nom de font però als fills i néts no.
- (188) Era «socarrà». És a dir, natural de la veïna vila de Cocentaina.
- (189) Li semblava a eixe personatge del tebeo.
- (190) Era molt xerraire.
- (191) Una xica de cognom «Carchano».
- (192) No portava mai capell en el temps quan tothom en portava.
- (193) Originari de la veïna vila de Castalla.
- (194) Originari de Castalla.
- (195) L'únic xiquet que parlava castellà de tots els alumnes de l'Acadèmia Hispania del carrer Sant Blai, allà per l'any 1960.
- (196) El fill de Catarro.
- (197) Era molt xerraire.
- (198) Li agradaven molt les «catxupandes» o mulladrets de salseta de carn.
- (199) Li semblava a eixe ocell.
- (200) Li deien Sebastià.
- (201) Una donota anomenada Vicenta.
- (202) Era molt gasiu i ronyós.
- (203) Era el típic bovo o babau del poble.
- (204) El fill de Cigarro.
- (205) Torero local d'estil clàssic.
- (206) Quan anava mudat sempre portava una clavellina en el trau.
- (207) Sempre portava la ratlla dels cabells molt ben feta i marcada.
- (208) Era panader.
- (209) Li agradaven molt els cocotets.
- (210) El fill del Tio Conill.
- (211) En venia en la seua botiga.
- (212) Li semblava a eixe ocell.
- (213) Son pare era guardia municipal.
- (214) Un home amb una veueta molt aguda.
- (215) Era baixet i rodonet.
- (216) És el nom que reben els Jordis, en alcoià.